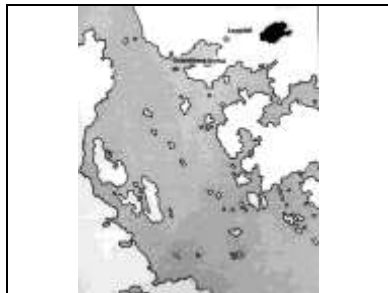

Bild 1

Bild 2

Omkring år 500 f.Kr. d.v.s. för 2500 år sedan, täckte vatten stora delar av det som idag är Åkersberga. Lappdal är den första kända stenåldersbosättningen i området. Man skulle ha kunnat segla till Österåkers kyrka så sent som på Gustav Wasas tid.

Bild 3

Denna segelled har haft tre infartsvägar:

- I bruk vid Kristi födelse
- Tänkbar led under första delen av 1000-talet (landhöjningen hade gjort led 1 obrukbar)
- Den sista infarten, som ledde fram till dagens kanal

Bild 4

Från Trälhavet i Östersjön gick den segelled som vi idag kallar Långhundraleden (den fick detta namn först på 1960-talet) upp till det inre av Uppland. Där bildades en centralort runt kultplatsen i Gamla Upsala.

Bild 5

Vi tänker oss komma in från Trälhavet i söder. Nu ska vi se vad vi kan upptäcka på "resan".

Bild 6

Om vi kikar åt styrbord (höger) kan vi se ett slott en bit upp på land.

Bild 7

Det är Margretelunds slott, byggt av adelsmannen Gabriel Gabrielsson Oxenstierna 1658. Det fick sitt namn från Gabriels hustru, som hette Margareta Bielke.

Bild 8

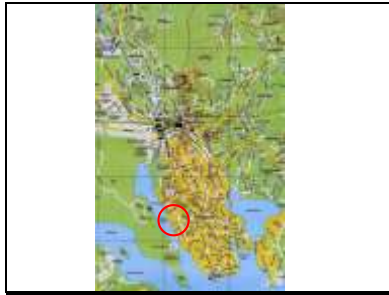
Här kommer ångbåten Åkers Kanal III, även kallad "Tuppen". Den har fått sitt smeknamn av att det tutade vid avgång från Åkersbro mot Stockholm tidigt, tidigt på morgnarna.

Bild 9

Här har "Tuppen" lagt till vid bryggan vid Margretelunds slott.

Bild 10

Vi far vidare norrut in i Tunaviken. På höger (styrbords) sida har vi Österskär och på babord ligger Runölandet. Ungefär i den röda ringen har man hittat saker.

Bild 11

I leran vid Tuna säteri har man hittat rester av en esping, ett krigsfartyg från 1600-talet.

Bild 12

Bland fynden en änglafigur, snidad i trä – en så kallad putto...

Bild 13

...och en snidad rosenkrans. Jämför med regalskeppet Vasas utsmyckning!

Bild 14

Vi fortsätter norrut mot Täljövikens slut. På vänster sida finns Näs, där man har hittat en skatt.

Bild 15

På Näs gård fann man 1704 en mycket stor silverskatt. Det färskaste myntet är daterat till 1000-talet. Det betyder att mynten är från tiden för Olov Skötkonung. Det finns både engelska, tyska och arabiska mynt i samlingen. Det var sannolikt export av svenskt järn som gett dessa inkomster.

Bild 16

Vi svävar upp i skyn och flyger vidare in mot centrum. Här är ett område som kallas Klappbryggan inringat. Till vänster ser man hundkapplöpningsbanan och en infartsparkering.

Bild 17

Detta är Klappbryggan sedd från kanalens västra strand. Så här har det inte sett ut förr i tiden.

Bild 18

För hundra år sedan låg här Åkersberga Kvarn, Ångsåg och Snickerifabrik. Fartyget S/S Dagmar släpade virke upp till sågen.

Bild 19

Sågen och Snickerifabriken ur en annan vinkel. Kvarnen låg till höger, utanför bilden.

Bild 20

En flygbild över centrum, tagen 1932. Vi ser kanalen till vänster, snickerifabriken och sågen. Den enda bron är för järnvägen in till Stockholm. Landsvägsbron byggdes först 1966. Längre bort ligger Ångbryggeriet, Pinkruset, Gråbergs villa, resterna av Tegelbruket syns också på ängarna vid Röllingby.

Bild 21

En bild visar hur det såg ut inne i Snickerifabriken. Man tillverkade inredningsdetaljer, bl.a. till Ostermans marmorhallar på Birger Jarlsgatan i Stockholm.

Bild 22

Österåker var en utpräglad jordbruksbygd, alltså krävdes det kvarnar för malning av säden. Den på bilden startades 1917 och var i bruk fram till 1958. Därefter, fram till rivningen 1992, vad den militärt förråd. Janssons affär och järnvägsstationen syns i bakgrunden.

Bild 23

Vi är nu i centrum av dagens Åkersberga. På nästa bild ser vi hur det ser ut idag.

Bild 24

Nya hus och planteringar längs kanalen.

Bild 25

Samma plats för länge sedan. (När?)
Vi ser järnvägen som korsas av
dåvarande Österskärsvägen. Till
vänster är Stationsvägen.

Bild 26

Väg 276 över Åkers kanal. Till höger
Snickerifabriken och de sista resterna
av Kahlunds "imperium".
Roslagsvägen går fortfarande över en
backe i centrum, ingen tunnel har
ännu byggts.

Bild 27

Bron över kanalen vid Stationsvägen.
Folkets hus III, bebyggelsen vid Thuns
väg.

Bild 28

Bild från samma plats men tidigare. Vi ser Ångbryggeriet.
Notrera öl/svagdricketunnorna på hästvagnen.

Bild 29

Ångbryggeriet tillbyggt och ommålat.
Produkterna såldes också ute på öarna med hjälp av den lilla båten.

Bild 30

Lite längre upp i kanalen är bebyggelsen glesare och naturen rikligare. Vi står på Lillbron och blickar söderut. Här går inte längre någon nyttotrafik på kanalen; det är enbart ett område för fritidsbåtar.

Bild 31

Kartan som är från 1793, visar att här fanns en bro. Hur den såg ut och när den försvann vet vi inte säkert, troligen omkring 1820, då kanalen började grävas ut. Det måste ha forsat väldigt här, för det fanns ännu ingen sluss.

Bild 32

På kanalens västra sida vid Lillbron ligger Fjärilsparken. Där finns gott om blommor som har planterats för att locka till sig olika fjärilar. Konstverket på stenpelaren heter Rymdvolym och är skapat av åkersbergakonstnären Bengt Amundin.

Bild 33

I förgrunden syns Lillbron över Åkers kanal. Tegelbruksområdet idag. Vi ser Lillbron och dess förlängning, Hackstavägen. Huset Galvator är inringat.

Bild 34

Dagens byggnad, GALVATOR, var tidigare Tegelbrukets press och maskinhus...

Bild 35

.. för att sedan bli ett bageri.

Bild 36

Tegelbruket var 1913 en stor leverantör av byggnadstegel till de stora byggen som vid den tiden pågick inne i Stockholm (t.ex. Engelbrektskyrkan). Bruket var ett av Mälardalens största. Teglet fraktades på kanalen eller på ett stickspår med anknytning till Roslagsbanan.

Bild 37

Tiderna förändras, lergravarna sinade och byggena i Stockholm närmade sig sin fullbordan. Tegelbruket gick i konkurs 1915. Två år senare sprängdes skorstenen. En epok i Österåkers industrihistoria var slut. På bilden ser vi några ljusklädda damer och en fotograf med kamera på stativ. Man kan nästan se hur han vevar en filmkamera. Tänk om sprängningen har filmats! Tänk om den filmen finns kvar!

Bild 38

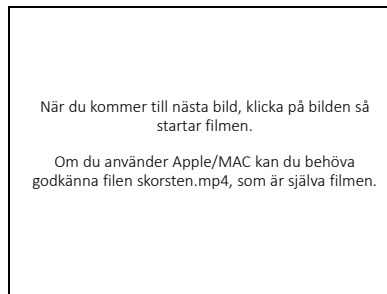

Bild 39

Bild 40

Nu är vi ännu lite längre norrut i Åkers kanal, nämligen vid slussen. Den byggdes i samband med kanalbygget 1822-1825 för att utjämna vattennivåerna och göra kanalen trafikerbar för fartyg.

Bild 41

Idag ser slussen ut så här, strax nedanför Slussbrovägen. Passande namn, eller hur?

Bild 42

Här kommer en ångbåt på väg nerför kanalen. I bakgrunden ser vi Runö kvarn, som tyvärr brann ned 1981.

Bild 43

Nu står vi på Centralvägen, som går längs med kanalen. Vi ser Runö gård och till höger kvarnen. Vi ser också slussen. Notera att det inte finns några träd längs kanalen. Anledningen är att man behövde kunna dra båtarna om det inte blåste och kom någon vind i seglen.

Bild 44

Nu står vi ovanför slussholmen. Till höger utanför bild ligger slusskammaren och till vänster gångbron över det "vanliga" vattenflödet.

Bild 45

Vi ser här den nedre slussporten (öppen) medan den övre är stängd. Slussvakten heter Haglund.

Bild 46

När slussen är stängd kan man promenera över på den lilla spången.

Bild 47

Vid sidan av slussen rinner vattnet idag fritt i den fors som en gång gav anledning att bygga slussen. Här finns idag en gångbro över forsens och en laxtrappa för att fisken ska kunna vandra uppströms till sina lekplatser.

Bild 48

Strax uppströms efter slussen ligger Ekbacken på höger sida. Här ser vi Hembygdsföreningens "Vita huset". Här vid Ekbacken firas Valborg, nationaldagen och mycket mera.

Bild 49

Nu närmar vi oss kanalens norra del, Åkersbro. Först måste vi passera bron vid Sockenvägen.

Bild 50

Här fanns en svängbro som öppnades när fartyg skulle passera.

Bild 51

Vi har nu kommit till kanalens norra del, Åkersbro. Här låg tidigare ortens centrum

Bild 52

Den gamla landsvägen, Häradsvägen, kom från Norrö och löpte längs kanalen fram till Åkersbro, där det sedan gammalt fanns en bro, den enda bron över kanalen fram till 1917. Vi ser bron på denna bild, men också ångbåtsbryggan med sin väntkur.

Bild 53

Bilden är tagen från Åkersbro söderut. Så här ser det ut i dag – höga träd utmed kanalbankens båda sidor. Mellan träden skymtar till höger en vit villa.

Bild 54

Samma motiv från omkring 1915. S/S Åkers Kanal ligger klar för påstigning vid bryggan på sin färd norrut mot Garnsviken och vidare upp mot Brottby. I bakgrunden ser vi Carl Pålhammars vita villa tydligt – inga träd skymmer sikten.

Bild 55

Vid Åkersbro låg också en affär. Så här ser det ut idag.

Bild 56

Här vid Åkersbro var tidigt ett centrum. Här fanns ju bron, här lade ångbåten till, här fanns den affär som vi ser på bilden, här hölls marknad 1820-1913 och här, till vänster i bilden, fanns en gång avrättningsplatsen där man verkställde de straff som utdömts på tinget på Norrö.

Bild 57

Inne i affären såldes det mesta! Mannen till vänster är Carl Pålhammar (som bodde i den vita villan lite längre ner efter kanalen), som var ägare till affären.

Bild 58

Den vedlastade skutan Alcea (kommunvapnet!) är här på väg in i kanalen ifrån norr. Bron är borta, vi ser bara rester av fundamenten på båda sidor om kanalen.

Bild 59

Idag är mycket förändrat här uppe vid Åkersbro, men Prästfjärden ligger lika blank på denna bild – och byggnaderna på de s.k. Singmanska tomten finns fortfarande kvar. Vi är på väg ut i Garnsviken.

Bild 60

Och här i en del av Garnsviken sticker resterna av Alcea upp när vattenståndet är tillräckligt lågt!

Bild 61

Vintertid kunde kanaler och sjöar användas för transporter. Det fanns ju inte så många vägar, och det var ofta enklare att dra last på isen.

Bild 62

Nu har vi lämnat kanalen bakom oss. Prästfjäden ligger framför oss. Sjövägen upp mot Uppsala gick just denna väg.

Bild 63

